

УДК 140.8

Терчиєв Т. М.<sup>1</sup>, Коваль В. М.<sup>2</sup>

<sup>1</sup>студ. гр. УФКС-118 НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup>старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

## **ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА В СУЧАСНУ ЕПОХУ**

Сучасна епоха – це епоха бурхливого розвитку науки та техніки, неконтрольованого зростання населення Землі, поступової деградації природного середовища під впливом негативних антропогенних чинників. В сучасних умовах швидкість науково – технічного прогресу на кілька порядків перевищує адаптаційні можливості теперішніх живих організмів. Тому надзвичайно загострились багато проблем, а серед них одна з головних – проблема взаємозв'язку суспільства і природи, людини й навколишнього середовища. Все це призводить до порушення екологічної рівноваги, що складалася протягом тривалого часу і спричинює появу екологічної кризи, небезпечної для людей і довкілля.

Взаємовідносини суспільства і природи полягають у тому, що фактори економічного зростання — трудові ресурси, засоби виробництва і природні ресурси – у комплексі використовуються суспільством для розвитку виробництва.

Питання взаємовідносин суспільства і природи та використання природних ресурсів стають дедалі актуальнішими. І це зрозуміло, бо з розвитком виробництва вилучаються все нові багатства природи, зростає вартість сировини, збільшується кількість відходів, що викидаються у навколишнє середовище. Однак, і це очевидно, було б неправильно розв'язувати проблеми збереження ресурсів і середовища шляхом припинення росту або навіть скорочення обсягів виробництва. Такі припущення суперечать закономірностям розвитку людського суспільства і практично нездійсненні.

Втручання людини у природні процеси різко зростає і може спричинити зміну режиму ґрунтових і підземних вод у цілих регіонах, поверхневого стоку, структури ґрунтів, інтенсифікацію ерозійних процесів, активізацію геохімічних та хімічних процесів у атмосфері, гідросфері та літосфері, зміни мікроклімату тощо.

Сучасна діяльність, наприклад, будівництво гідротехнічних споруд, шахт, рудників, доріг, свердловин, водойм, дамб, деформація суші ядерними

вибухами, будівництво гігантських міст, обводнення й озеленення пустель, та інші повсякденні аспекти діяльності людини, вже викликали значні видимі та приховані зміни довкілля.

До кінця XX ст. забруднення навколишнього середовища відходами, викидами, стічними водами всіх видів промислового виробництва, сільського господарства, комунального господарства міст набуло глобального характеру і поставило людство на грань екологічної катастрофи.

В межах екологічної кризи здійснюється розгляд її умов, причини і суті сучасної, потреби охорони довкілля. В межах філософського осмислення формуються різні аксіологічні пропозиції, етичні постулати, філософські положення, що стосуються місця і ролі людини в природі.

Проблематика єдності матеріального та суспільного в сучасній філософській думці підіймається в роботах К.М. Маєр-Абіха, який акцентує увагу не лише на потребі зміни загрозливих тенденцій в життєдіяльності людини, але й на необхідній передумові – зміні мислення, фактично формулюючи сьогоднішні екологічні проблеми, як результат моральної кризи.

Саме на ці складні питання й має дати відповідь сучасна філософія – чи маємо ми (людство) спільні когнітивні компоненти, які визначають наше життя та діяльність, чи маємо ми спільні ідеї, які мають об'єднати нас (перед лицем проблеми, як-то екологічні катастрофи, або перспективи – освоєння нових горизонтів космосу).

Вочевидь, спираючись виключно на матеріалістичні концепції пізнання, які абсолютизують наукове знання, ігноруючи духовні практики, людство не зможе випрацювати єдиного знаменника для всіх подальших мотиваційних та консолідуючих ідей. Екологічні проблеми мають задати спільний тон та систему загальних дій для подолання загально людських викликів.

Невдовзі ми спостерігатимемо появу нових синкретичних філософських ідей, які будуть поєднувати в собі не лише досягнення та ідеї попередніх концепцій, але й, можливо, спроби поєднання таких масштабних світоглядних імперативів східної та західної філософії: як свобода особистості, роль та функція держави, форми організації влади в нових суспільно-політичних та екологічних реаліях.

Разом з тим, філософія довкілля, тепер є найбільш оптимальним (на нашу думку) варіантом консолідації наукового знання довкола комплексу проблем, викликаних техногенними та антропогенними факторами сучасного буття, на противагу сукупності певних релігійно-етичні вчень (саєнтології, екопоселення, або й взагалі, есхатологічних толків), сповнених псевдонаукових та ірраціональних ідей, що пропонують розв'язання складних проблем співіснування матеріального та соціального, підкупаючи своєю доступністю та простотою сприйняття для широких мас.